

Stichting ROL

Stichting Regionaal Onderzoek Lelieteel in Noord- en Oost Nederland

Onderzoek naar gebruikswaarde en resistentie lelies in 2020.

Aanleiding

In Nederland zijn meer dan 900 geregistreerde leliecultivars. Ze zijn ingedeeld in meerdere groepen die vaak zijn ontstaan door diverse kruisingen en dus een verschillende genetische achtergrond hebben. Door de veredelaars wordt primair gelet op de sierwaarde. Dat is de belangrijkste voorwaarde voor een goed verkoopbaar product. In de praktijk weten telers dat er verschil bestaat in gevoeligheid voor diverse aantastingen. Stichting ROL heeft in 2019 voorgesteld meer gestructureerd aandacht te geven aan de gevoeligheid in de belangrijkste groepen. Enerzijds levert dat voor telers de kans om te besparen op de kosten voor gewasbeschermingsmiddelen (fungiciden), anderzijds is het een mogelijkheid om tegemoet te komen aan bezwaren van omwonenden die zich zorgen maken over de blootstelling aan de gebruikte middelen.

Financiering

Het idee voor dit gebruikswaarde onderzoek is uitgewerkt en ingediend bij het liefonds en bij de gemeente Westerveld. Het liefonds is een privaat initiatief van de sector. Doel van het fonds is om onderzoek naar lelie te financieren, zodat de liliesector een bloeiende sector blijft. De aansturing van dit fonds loopt via de KAVB-productgroep Lelie, waarin 10 ondernemers uit verschillende gebieden in Nederland vertegenwoordigd zijn. Bedrijven kunnen deelnemen aan het liefonds, ongeacht KAVB-lidmaatschap. Zowel liefonds als gemeente Westerveld hebben besloten mee te werken aan het voorstel en financieel bijgedragen. Stichting ROL neemt uit eigen middelen het vervolg voor haar rekening.

Uitvoering en waarnemingen

In het onderzoek is samengewerkt met diverse partijen. Adviesbureau Delphy team Bloembollen nam de begeleiding van een student van Hogeschool Van Hall Larenstein op zich. De student, Joost Hertogh, heeft in een periode van 18 weken een enquête opgesteld en uitgevoerd. Na afloop was er door ruim 40 telers gereageerd en zijn van 165 cultivars gegevens geregistreerd. Op basis van deze gegevens is een keus gemaakt voor het onderzoek aan 15 soorten verdeeld over drie hoofdgroepen: Oriëntals, OT's (soorten afkomstig uit de kruising tussen Oriëntal en Trompet lelies) en LA's (soorten afkomstig uit de kruising tussen de groep Longiflorums en Aziaten). Het onderzoek heeft zich vooral gericht op de gevoeligheid voor vuur (*Botrytis elliptica*). Deze schimmelziekte is in de meeste gevallen bepalend voor een goede bolopbrengst. Het plantgoed werd beschikbaar gesteld door betrokken telers. Steeds vier ongevoelige en een gevoelige. Het onderzoek is uitgevoerd door HLB BV op het proefveld dat gelegen is bij het dorp Vledder in de gemeente Westerveld. De start van het onderzoek is bekend gemaakt in een persbericht dat door diverse media is opgenomen.

Er waren drie behandelobjecten: regulier spuitadvies; spuiten volgens het BedrijfsOndersteunend waarschuwingSysteem (BOS) advies van Optibol en onbehandeld.

Begin september zijn telers, omwonenden, gemeenteraad van Westerveld en diverse andere stakeholders uitgenodigd om de stand van het gewas te bekijken. Daarmee was ROL een uitzondering. De meeste open dagen zijn vanwege de uitbraak van COVID-19 in 2020 niet doorgegaan. Verdeeld over twee dagen zijn ruim 200 bezoekers geteld.

In november zijn de veldjes gerooid. Het resultaat bij de Oriëntals was opvallend. Bij de vijf cultivars werd geen significant verschil in vuurdruk en bolopbrengst vastgesteld. Onbehandeld gaf soms zelfs een lichte opbrengstverbetering. Bij de OT-hybriden toonde één cultivar een significant lagere opbrengst bij onbehandeld. Bij de rest was de opbrengstderiving niet significant en minder dan 10%. Bij de LA-hybriden was de bolopbrengst bij alle cultivars (en bij drie significant) lager bij onbehandeld. Hier bleek een minder intensief spuitschema spelen met vuur.

Conclusies en discussie

- De belangrijkste conclusie richting telers is dat het gebruik van vuurresistente cultivars een flinke middelenbesparing op kan leveren. Het is aan de telers om hier hun voordeel mee te doen. Door kritisch te kijken naar de teelt van hoog gevoelige cultivars is een besparing mogelijk. Economische motieven zijn waarschijnlijk de reden dat dit in de praktijk niet altijd gebeurt. Dit onderzoek zal bewustwording hierin vergroten.
- De resultaten van de onderzochte leliecultivars bij de Oriëntals en OT's laten zien dat voor de onderzochte soorten beduidend minder intensieve spuitschema's kunnen worden gehanteerd dankzij de aanwezige vuurresistentie.
- Soorten die een redelijk tot goede resistentie tegen vuur hebben komen als eerste in aanmerking voor aanplant in de nabijheid van omwonenden. Op dit moment is nog niets te zeggen over een resistentie tegen vuur én virus.
- De resultaten uit dit onderzoek worden via het jaarlijkse gewasverslag gedeeld met de sector. Ook aangesloten toeleveranciers worden geïnformeerd. Helaas kan in 2021 de workshop tijdens de lieldag in Emmeloord niet doorgaan. Door publicatie in een 'lelieglossy' eind februari '21 wordt getracht dit gemis te verzachten.

Vervolg

Na de oogst zijn de gerooide bollen overgebracht naar het leliebedrijf van Onings Holland Flowerbulbs. De bollen worden daar bewaard en vervolgens opgeplant. Onderzocht wordt of er verschil optreedt tussen de verschillen in behandeling. Gelet wordt op het optreden van *Penicilium* in de bewaring en de takkwaliteit. De resultaten worden tweede helft van 2021 verwacht en gedeeld met de sector. Daarmee worden ook de essentiële schakels in de afzetketen direct betrokken.

Het onderzoek dat in 2020 is uitgevoerd heeft veel nuttige informatie opgeleverd. Duidelijk is aangetoond dat er een behoorlijk verschil in resistentieniveau bestaat. In de teelt (en maatschappelijk) kan met dit gegeven verder worden gewerkt. Onderzocht zou moeten worden of de geconstateerde resistentie voor de hele groep Oriëntals en OT's geldt.

Stichting ROL bereidt voor 2021 en 2022 een tweejarig onderzoek voor. Daarin wordt voorgesteld om naast de onderzoeksobjecten op het proefveld een referentie mee te nemen bij de teler van een bepaalde cultivar. Om een zo groot mogelijk uitstralingseffect te krijgen wordt gekozen voor de top vijf van de drie eerdergenoemde groepen. Daarmee wordt 33 tot 38% van het areaal in kaart gebracht.

Overweging kan nog zijn om na te gaan of positieve effecten van biostimulanten en mogelijke virusresistentie meegenomen kunnen worden in het onderzoek. Tot dusver wordt dit in afzonderlijk onderzoek gedaan.

Dirk Osinga, februari 2021